

DEKRET

z dnia 12 grudnia 1981 r.

o stanie wojennym.

Kierując się potrzebą zapewnienia wzmożonej ochrony podstawowych interesów państwa i obywateli, w celu stworzenia warunków skutecznej ochrony suwerenności i niepodległości Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz spokoju, ładu i porządku publicznego, jak również mając na względzie zabezpieczenie sprawnego funkcjonowania władzy i administracji państwowej oraz gospodarki narodowej w czasie obowiązywania stanu wojennego, w związku z art. 33 ust. 2 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — Rada Państwa stanowi, co następuje:

Rozdział I

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Stan wojenny wprowadza się na części lub na całym terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, jeżeli wymaga tego wzgląd na obronność lub bezpieczeństwo państwa.

2. Stan wojenny na całym terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wprowadza się ze względu na

obronność państwa w razie niebezpieczeństwa naruszenia suwerenności i niepodległości Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej albo ze względu na bezpieczeństwo państwa w razie poważnego narażenia lub naruszenia spokoju, ładu i porządku publicznego w kraju.

3. Stan wojenny na części terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wprowadza się ze względu na bezpieczeństwo państwa w granicach jednego lub kilku województw, miast lub gmin (miast i gmin) w razie poważnego narażenia lub naruszenia spokoju, ładu i porządku publicznego na danym obszarze.

Art. 2. 1. Wprowadzenie stanu wojennego następuje w drodze uchwały Rady Państwa, określającej terytorium, datę i wzgląd, na który stan wojenny został wprowadzony. W tym samym trybie następuje zniesienie stanu wojennego.

2. Uchwała w sprawie wprowadzenia i zniesienia stanu wojennego podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a także opublikowaniu w środkach masowego przekazu.

Art. 3. 1. Przewodniczący Rady Państwa wydaje obwieszczenie o wprowadzeniu stanu wojennego oraz skutkach wynikających z jego wprowadzenia w sferze obowiązków i praw obywateli.

2. Wojewodowie, na których obszarze działania wprowadzony został stan wojenny, zapewniają rozplakowanie obwieszczeń, o których mowa w ust. 1, w miejscach powszechnie dostępnych, a także podanie do publicznej wiadomości treści tego obwieszczenia oraz innych informacji dotyczących stanu wojennego poprzez regionalne środki masowego przekazu, radiowęzły publiczne, urządzenia megafonowe i wewnętrzzakładowe urządzenia radiowe albo w inny sposób zwyczajowo przyjęty na tym obszarze.

Art. 4. 1. Wprowadzenie stanu wojennego powoduje czasowe:

- 1) zawieszenie lub ograniczenie określonych w Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i innych ustawach oraz umowach międzynarodowych, których Polska Rzeczypospolita Ludowa jest stroną, podstawowych praw obywateli, a w szczególności: nietykalności osobistej (art. 87 ust. 1 Konstytucji), nienaruszalności mieszkań i tajemnicy korespondencji (art. 87 ust. 2 Konstytucji), prawa zrzeszania się (art. 84 ust. 1 Konstytucji), wolności słowa, druku, zgromadzeń, wieców, pochodów i manifestacji (art. 83 ust. 1 Konstytucji);
- 2) zmiany w zakresie prawa pracy;
- 3) nałożenie na obywateli oraz jednostki organizacyjne nie będące jednostkami gospodarki uspołecznionej szczególnych obowiązków;
- 4) podporządkowanie działalności wszystkich organów władzy i administracji państwowej, jednostek organizacyjnych gospodarki uspołecznionej oraz organizacji społecznych interesom państwa i narodu;
- 5) ustanowienie szczególnej odpowiedzialności obywateli, a w tym funkcjonariuszy publicznych, za nieprzestrzeganie porządku prawnego oraz niesumienne wypełnianie obowiązków wobec państwa

— w zakresie i na zasadach określonych w dekreście i innych przepisach ustawowych dotyczących stanu wojennego.

2. Wprowadzenie stanu wojennego powoduje również obowiązek wykonywania przez obywateli polskich powszechnego obowiązku obrony, określonego w przepisach ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, stosownie do postanowień uchwały Rady Państwa w sprawie wprowadzenia stanu wojennego.

Art. 5. 1. Wprowadzenie stanu wojennego wywołuje w czasie jego obowiązywania skutki określone w dekreście i innych przepisach ustawowych dotyczących stanu wojennego w stosunku do wszystkich obywateli polskich, przebywających w granicach jednostek podziału administracyjnego państwa, w których wprowadzony został stan wojenny, oraz ich mienia położonego w tych granicach.

2. Wprowadzenie stanu wojennego wywołuje w czasie jego obowiązywania skutki określone w dekreście i innych przepisach ustawowych dotyczących stanu wojennego również w stosunku do cudzoziemców przebywających w granicach jednostek podziału administracyjnego państwa, w których wprowadzony został stan wojenny, a także w stosunku do ich mienia położonego w tych granicach oraz mienia innych osób fizycznych i osób prawnych przebywających (mających siedzibę) za granicą, chy-

ba że postanowienia dekretu, innych ustaw, umów międzynarodowych, których Polska Rzeczypospolita Ludowa jest stroną, lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych stanowią inaczej, pod warunkiem wzajemności.

Art. 6. 1. W czasie obowiązywania stanu wojennego Rada Ministrów może podejmować niezbędne uchwały w celu ochrony porządku publicznego, interesów państwa i praw obywateli.

2. W czasie obowiązywania stanu wojennego, na podstawie uchwał, o których mowa w ust. 1, albo z własnej inicjatywy w sprawach nie uregulowanych przepisami ustawowymi — Prezes Rady Ministrów oraz wojewodowie mogą wydawać niezbędne zarządzenia porządkowe w celu ochrony spokoju, ładu i porządku publicznego.

3. Wojewodowie mogą również wydawać zarządzenia porządkowe w sprawach należących do właściwości wojewódzkich (równorzędnych) rad narodowych, z wyjątkiem spraw dotyczących planów społeczno-gospodarczego rozwoju terenu i budżetu terenowego.

Art. 7. 1. W czasie wojny określone obszary Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mogą być uznane przez Radę Państwa za strefę działań wojennych.

2. Granice strefy działań wojennych oraz zasady funkcjonowania organów państwa w takiej strefie określa Rada Państwa, na wniosek Ministra Obrony Narodowej.

3. W przypadku gdy w strefie działań wojennych organy administracji państwowej nie działają, ich funkcje wykonują organy wojskowe określone przez Ministra Obrony Narodowej.

Rozdział II

Prawa i obowiązki obywateli w czasie obowiązywania stanu wojennego.

Art. 8. 1. Właściwe organy administracji państwowej mogą, jeżeli wymagają tego interesy bezpieczeństwa lub obronności państwa, wprowadzać ograniczenia swobody poruszania się osób, polegające na nakazie lub zakazie przebywania albo opuszczania w określonym czasie oznaczonych miejsc, obiektów i obszarów („godzina milicyjna”).

2. W sprawach, o których mowa w ust. 1, zarządzenia wydają:

- 1) Minister Spraw Wewnętrznych, jeżeli teren objęty nakazem lub zakazem obejmuje terytorium całego państwa albo obszar kilku województw,
- 2) wojewoda, jeżeli teren objęty nakazem lub zakazem obejmuje obszar całego województwa albo jednego lub kilku miast lub gmin (miast i gmin) położonych w granicach tego województwa.

3. W zarządzeniach, o których mowa w ust. 2, właściwe organy administracji państwowej określają miejsca, obiekty lub obszary objęte nakazem lub zakazem, czas ich obowiązywania oraz kategorie osób wyłączonych spod tych nakazów i zakazów.

Art. 9. Każda osoba przebywająca w miejscu publicznym jest obowiązana posiadać przy sobie dokument stwierdzający tożsamość, a uczniowie szkół mający ukończone lat 13 — legitymację szkolną lub tymczasowy dowód osobisty.

Art. 10. 1. Minister Spraw Wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, może wprowadzać obowiązek:

- 1) uprzedniego uzyskania zezwolenia na zmianę miejsca

pobytu stałego i pobytu czasowego, polegającą na przeniesieniu się do innej miejscowości;

2) zameldowania się przed upływem 12 godzin od chwili przybycia do określonej miejscowości.

2. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, wydaje naczelnik właściwy ze względu na dotychczasowe miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego osoby zamierzającej zmienić miejsce pobytu, jeżeli zmiana ta nie zagraża interesom bezpieczeństwa lub obronności państwa.

3. Minister Spraw Wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, określa zasady i tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1, a także może wyłączyć określone kategorie osób spod tych obowiązków.

Art. 11. 1. Pobyt stały w strefie nadgranicznej wymaga uprzedniego uzyskania zezwolenia naczelnika, a pobyt czasowy w tej strefie — komendanta miejskiego (kierownika posterunku) Milicji Obywatelskiej, właściwych ze względu na zamierzone miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego osoby udającej się do strefy nadgranicznej.

2. W sprawach, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy w sprawie zamieszkania i pobytu w strefie nadgranicznej, ze zmianami wynikającymi z ust. 1.

3. Minister Spraw Wewnętrznych może wyłączyć, w drodze rozporządzenia, określone kategorie osób spod obowiązku uzyskania zezwolenia na pobyt stały i pobyt czasowy w strefie nadgranicznej.

Art. 12. Uprawianie turystyki oraz sportów żeglarskich i wioślarskich na morskich wodach wewnętrznych i terytorialnych jest zakazane.

Art. 13. 1. Zwolywanie i odbywanie wszelkiego rodzaju zgromadzeń, a także organizowanie i przeprowadzanie publicznych imprez artystycznych, rozrywkowych i sportowych oraz zbiórek publicznych wymaga uprzedniego uzyskania zezwolenia właściwego organu administracji państwowej.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy nabożeństw i obrzędów religijnych kościołów i związków wyznaniowych oraz zbiórek na cele religijne, odbywających się (prowadzonych) w obrębie kościołów, kaplic i przeznaczonych wyłącznie do tych celów domów modlitw.

3. Minister Spraw Wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, określa ogólne zasady wykonywania obowiązków, o których mowa w ust. 1, oraz może całkowicie lub częściowo wyłączyć określone rodzaje zgromadzeń, publicznych imprez artystycznych, rozrywkowych i sportowych oraz zbiórek publicznych od obowiązku uzyskiwania zezwoleń.

4. Właściwy organ administracji państwowej odmawia wydania zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli zwołanie i odbycie zgromadzenia albo zorganizowanie i przeprowadzenie imprezy lub zbiórki zagrażałoby interesom bezpieczeństwa lub obronności państwa.

5. Wydawanie zezwoleń na odbycie zgromadzenia, zorganizowanie publicznej imprezy artystycznej, rozrywkowej i sportowej oraz przeprowadzenie zbiórki publicznej następuje odpowiednio w trybie określonym w przepisach o zgromadzeniach, publicznej działalności artystycznej, rozrywkowej i sportowej oraz zbiórkach publicznych.

Art. 14. 1. Zawiesza się prawo do strajków i akcji protestacyjnych.

2. Udział w strajku stanowi ciężkie naruszenie przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych, a organizowanie lub kierowanie strajkiem lub akcją protestacyjną może być uznane za spowodowanie poważnego zakłócenia w funkcjonowaniu gospodarki narodowej.

Art. 15. 1. Jeżeli działalność stowarzyszenia, związku zawodowego, zrzeszenia albo organizacji społecznej lub zawodowej godzi w ustrój polityczny i społeczny lub w porządek prawny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej albo w inny sposób zagraża interesom bezpieczeństwa lub obronności państwa, a także z innych ważnych przyczyn działalność taką może być zawieszona przez:

- 1) Prezesa Rady Ministrów — w odniesieniu do stowarzyszeń wyższej użyteczności, związków zawodowych, zrzeszeń oraz organizacji społecznych i zawodowych;
- 2) wojewodów — w odniesieniu do stowarzyszeń zarejestrowanych i zwykłych, zrzeszeń oraz organizacji społecznych i zawodowych, których zakres działania obejmuje obszar województwa.

2. Przepisy ust. 1 nie dotyczą kościołów i związków wyznaniowych.

3. Organy, o których mowa w ust. 1, zawieszając działalność stowarzyszenia, związku zawodowego, zrzeszenia lub organizacji określają sposób postępowania z jego majątkiem.

Art. 16. Zawiesza się działalność samorządu załóg przedsiębiorstw (zakładów) państwowych w zakresie określonym przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia.

Art. 17. 1. Rozpowszechnianie publikacji i widowisk za pomocą druku, obrazu lub żywego słowa wymaga uprzedniego uzyskania zezwolenia organów kontroli publikacji i widowisk, z wyjątkiem publikacji i widowisk określonych w art. 4 ust. 1 pkt 1—7, 10, 12, 15, 18, 20 i 21 ustawy z dnia 31 lipca 1981 r. o kontroli publikacji i widowisk (Dz. U. Nr 20, poz. 99).

2. Użytkowanie zakładów poligraficznych, urządzeń i aparatów wytwarzających druki i ilustracje wszelkim sposobem oraz zakładów wytwarzających pieczętki i stemple, będących w posiadaniu:

- 1) osób fizycznych, stowarzyszeń, zrzeszeń, związków zawodowych, organizacji społecznych i zawodowych — jest zakazane;
- 2) państwowych i spółdzielczych jednostek organizacyjnych — jest dozwolone tylko za pisemnym zezwoleniem i pod kontrolą ministra (kierownika centralnego urzędu lub instytucji), prezesa zarządu centralnego związku spółdzielni albo wojewody, którym dana jednostka bezpośrednio lub pośrednio podlega.

3. Prezes Głównego Urzędu Kontroli Publikacji i Widowisk — za zgodą Przewodniczącego Rady Państwa i Prezesa Rady Ministrów — w drodze zarządzenia określa zasady i tryb udzielania zezwoleń oraz postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1 i 2, a także może wyłączyć w całości lub w części określone publikacje i widowiska oraz zakłady, urzędzenia i aparaty, o których mowa w ust. 2 pkt 2, spod obowiązku uzyskiwania zezwoleń.

4. Organy kontroli publikacji i widowisk nie udzielają zezwoleń, o których mowa w ust. 1, jeżeli rozpowszechnianie publikacji lub widowiska albo użytkowanie zakładu lub urzędzenia zagrażałoby interesom bezpieczeństwa lub obronności państwa.

Art. 18. 1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może wprowadzać cenzurę przesyłek pocztowych i ko-

respondencji telekomunikacyjnej oraz kontrolę rozmów telefonicznych, określając równocześnie organy cenzury właściwe w tych sprawach.

2. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Łączności powołuje organy cenzury łączności, a Minister Obrony Narodowej — organy cenzury wojskowej. Zakres i zasady działania organów cenzury określają Ministrowie Spraw Wewnętrznych i Obrony Narodowej, każdy w zakresie swojego działania, wspólnie z Ministrem Łączności.

3. Organ y cenzury uprawnione są do zatrzymywania w całości lub w części przesyłek pocztowych i korespondencji telekomunikacyjnej oraz do przerywania rozmów telefonicznych, jeżeli ich treść może zagrażać interesom bezpieczeństwa lub obronności państwa. Decyzje organów cenzury w tych sprawach są ostateczne i nie podlegają zaskarżeniu.

4. Zatrzymane przesyłki pocztowe i korespondencja telekomunikacyjna podlega przypadkowi na rzecz Skarbu Państwa bez odszkodowania.

Art. 19. 1. Posiadacze radiowych urządzeń nadawczych i nadawczo-odbiorczych, jeżeli wymagać tego będą interesy bezpieczeństwa lub obronności państwa, mogą być zobowiązani do złożenia tych urządzeń do depozytu.

2. Zasady i tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1, określa Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

Art. 20. Wojewodowie mogą wprowadzać zakaz dokonywania zdjęć fotograficznych i filmowych oraz obrazów telewizyjnych określonych obiektów i miejsc albo na oznaczonych obszarach, jeżeli wymagają tego interesy bezpieczeństwa lub obronności państwa.

Art. 21. 1. Posiadacze broni palnej krótkiej oraz broni myśliwskiej i sportowej, a także posiadacze amunicji i materiałów wybuchowych, jeżeli wymagać tego będą interesy bezpieczeństwa lub obronności państwa, mogą być zobowiązani do złożenia tej broni, amunicji i materiałów do depozytu.

2. Minister Spraw Wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, określa zasady i tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1, oraz może w tym trybie wprowadzić zakaz noszenia wszelkiego rodzaju broni oraz innych przedmiotów i narzędzi, których używanie może zagrażać porządkowi publicznemu.

Art. 22. Minister Spraw Wewnętrznych może wprowadzać zakaz używania określonych odznak i mundurów, jeżeli wymagać tego będą interesy bezpieczeństwa lub obronności państwa.

Rozdział III

Zasady postępowania w wypadkach nadzwyczajnych związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa.

Art. 23. Wypadkami nadzwyczajnymi w rozumieniu dekretu są przypadki:

- 1) sprowadzenia niebezpieczeństwa powszechnego dla życia, zdrowia lub wolności obywateli;
- 2) sprowadzenia bezpośredniego niebezpieczeństwa zagrożenia dla mienia społecznego, indywidualnego lub osobistego w znacznych rozmiarach;
- 3) sprowadzenia niebezpieczeństwa zagrożenia obiektów ważnych dla obronności lub bezpieczeństwa państwa;
- 4) sprowadzenia bezpośredniego zagrożenia albo zajęcia budynków administracji państwowej lub organiza-

cji politycznych i społecznych, a także ważnych obiektów i urządzeń gospodarki narodowej.

Art. 24. 1. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego w wypadkach nadzwyczajnych należy do zakresu działania Milicji Obywatelskiej, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

2. W wypadkach nadzwyczajnych, gdy działalność Milicji Obywatelskiej okaże się niewystarczająca, mogą być użyte do pomocy oddziały i pododdziały innych formacji i organizacji powołanych do ochrony porządku publicznego lub mienia społecznego oraz sił zbrojnych.

Art. 25. 1. Użycie oddziałów i pododdziałów zwartych Milicji Obywatelskiej oraz innych formacji i organizacji powołanych do ochrony porządku publicznego lub mienia społecznego w wypadkach nadzwyczajnych następuje na podstawie decyzji komendanta wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej po uprzednim uzyskaniu zgody przewodniczącego wojewódzkiego komitetu obrony.

2. Użycie oddziałów i pododdziałów sił zbrojnych w wypadkach nadzwyczajnych następuje na wniosek przewodniczącego wojewódzkiego komitetu obrony, na podstawie decyzji dowódcy okręgu wojskowego, po uprzednim uzyskaniu zgody Ministra Obrony Narodowej.

Art. 26. 1. W wypadkach nadzwyczajnych mogą być użyte środki przymusu bezpośredniego, w tym chemiczne środki obezwładniające i urządzenia do miotania wody, a w przypadkach wyjątkowych, gdy niebezpieczeństwa, zagrożenia lub zamachu nie można inaczej uniknąć — również broń palna.

2. Użycie chemicznych środków obezwładniających i urządzeń do miotania wody w wypadkach nadzwyczajnych następuje na podstawie decyzji komendanta wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej, a w odniesieniu do sił zbrojnych — dowódcy okręgu wojskowego.

3. Użycie broni palnej przez oddziały i pododdziały zwarte następuje na podstawie decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych, a w odniesieniu do sił zbrojnych na podstawie decyzji Ministra Obrony Narodowej. Podjęcie tych decyzji wymaga uprzedniego uzyskania zgody Przewodniczącego Komitetu Obrony Kraju.

4. W przypadkach, w których wszelka zwłoka groziłaby bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia ludzi albo mienia społecznego w znacznych rozmiarach, decyzje, o których mowa w ust. 2 i 3, podejmuje dowódca oddziału (pododdziału), który obowiązany jest zawiadomić niezwłocznie swego przełożonego o każdym przypadku użycia tych środków.

5. W stosunku do wojsk podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych określone w ust. 2 i 3 oraz w art. 25 ust. 2 uprawnienia dowódcy okręgu wojskowego i Ministra Obrony Narodowej przysługują odpowiednio właściwemu dowódcy wojsk i Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 27. 1. Użycie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej, pracowników (członków) formacji (organizacji) powołanych do ochrony porządku publicznego lub mienia społecznego oraz żołnierzy w wypadkach nadzwyczajnych następuje na zasadach określonych w obowiązujących przepisach w sprawie postępowania przy użyciu tych środków i broni.

2. Szczegółowe zasady i tryb użycia oddziałów i pododdziałów zwartych oraz użycia środków przymusu bezpośredniego i broni palnej przez te oddziały i pododdziały w wypadkach nadzwyczajnych określają Minister Spraw Wewnętrznych i Minister Obrony Narodowej.

Art. 28. 1. W czasie obowiązywania stanu wojennego formacje i organizacje powołane do ochrony porządku publicznego lub mienia społecznego, z wyjątkiem sił zbrojnych, podlegają w sprawach operacyjnych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i organom Milicji Obywatelskiej, niezależnie od innej podległości tych formacji i organizacji.

2. Minister Spraw Wewnętrznych może zarządzić wyposażenie członków Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej oraz innych formacji i organizacji powołanych do ochrony porządku publicznego lub mienia społecznego w środki przymusu bezpośredniego, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach również w broń palną.

3. Rada Ministrów określa uprawnienia Ministra Spraw Wewnętrznych i organów Milicji Obywatelskiej w stosunku do formacji i organizacji wymienionych w ust. 1, a także zasady i tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 2, oraz zasady użycia środków przymusu bezpośredniego i broni palnej przez pracowników (członków) tych formacji i organizacji.

Rozdział IV

Funkcjonowanie administracji państwowej i gospodarki narodowej w czasie obowiązywania stanu wojennego.

Art. 29. 1. Rada Ministrów może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, powszechny obowiązek wykonywania pracy przez osoby, które ukończyły 15 lat i nie osiągnęły wieku emerytalnego określonego w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym, a są zdolne do wykonywania pracy ze względu na stan zdrowia oraz warunki osobiste i rodzinne. W stosunku do pracowników obowiązek dotyczy rodzaju i warunków pracy, określonych przez nawiązany stosunek pracy i przepisy prawa pracy, a w stosunku do osób, które nie są zatrudnione w zakładzie pracy albo są zatrudnione w nie uspołecznionym zakładzie pracy prowadzącym działalność nie zaspokajającą podstawowych potrzeb ludności — polega na zgłoszeniu się w terminie i miejscu podanym do publicznej wiadomości przez naczelnika, właściwego ze względu na miejsce pobytu stałego, w celu uzyskania skierowania do uspołecznionego zakładu pracy oraz na podjęciu i wykonywaniu pracy określonego rodzaju na rzecz zakładu pracy oznaczonego w wydanym skierowaniu, na warunkach określonych w tym skierowaniu i przepisach prawa pracy.

2. Naczelnik, właściwy ze względu na siedzibę zakładu pracy, może przenosić pracowników do innych zakładów pracy położonych na obszarze jego działania, a kierownik zakładu pracy może przydzielać pracownikowi dodatkowe czynności i powierzać mu pracę innego rodzaju w tej samej lub innej miejscowości, nawet bez zgody pracownika, jeżeli pracownik posiada niezbędne kwalifikacje, a stan jego zdrowia oraz warunki osobiste i rodzinne nie stoją temu na przeszkodzie.

3. Od decyzji, o której mowa w ust. 2, pracownikowi przysługuje w ciągu 3 dni od daty doręczenia decyzji prawo wniesienia odwołania do komisji odwoławczej do spraw pracy. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje wykonania decyzji.

4. Pracownik jest obowiązany wykonywać pracę sześć dni w tygodniu. W razie szczególnych potrzeb zakładu pracy kierownik zakładu pracy może wprowadzać obowiązek wykonywania pracy w dni ustawowo wolne od pracy, z tym że pracownikowi wykonującemu pracę w przedłużonym wymiarze czasu pracy raz w miesiącu przysługuje jeden dzień wolny od pracy.

5. Dzienny wymiar czasu pracy nie może przekraczać 8 godzin na dobę. W razie szczególnych potrzeb zakładu pracy kierownik zakładu pracy może przedłużyć dzienny wymiar czasu pracy do 12 godzin na dobę, z wyjątkiem czasu pracy w dni ustawowo wolne od pracy oraz pracowników zatrudnionych przy pracach szczególnie uciążliwych lub w warunkach szkodliwych dla zdrowia.

6. Praca wykonywana w przedłużonym wymiarze czasu pracy stanowi pracę w godzinach nadliczbowych.

7. Pracownikowi przysługuje prawo do płatnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 1 dnia za każdy przepracowany miesiąc. Młodocianym oraz pracownikom zatrudnionym przy pracach szczególnie uciążliwych lub w warunkach szkodliwych dla zdrowia przysługuje 1 dzień płatnego urlopu dodatkowego za każde przepracowane 3 miesiące. Pracownikowi, który wykonywał pracę w przedłużonym wymiarze czasu pracy, przysługuje 1 dzień płatnego urlopu dodatkowego za każdy miesiąc przepracowany w przedłużonym wymiarze czasu pracy. Zawieszają się udzielanie urlopów bezpłatnych i zwolnień okolicznościowych.

8. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady stosowania przepisów ust. 2—7 oraz kategorie osób nie podlegających powszechnemu obowiązkowi wykonywania pracy, a także może wydawać przepisy normujące stosunek pracy, świadczenia z ubezpieczenia społecznego oraz działalność socjalno-bytową zakładów pracy na rzecz pracowników w sposób odmienny od przepisów prawa pracy.

Art. 30. 1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może nałożyć na osoby fizyczne i osoby prawne posiadające gospodarstwa rolne świadczenia szczególne na rzecz gospodarki żywnościowej, polegające na:

- 1) dostawach na rzecz państwa określonych produktów rolnych,
- 2) uprawie określonych gatunków roślin,
- 3) wykorzystywaniu użytków rolnych oraz środków i obiektów gospodarki rolnej na cele produkcji rolnej a także może wprowadzać ograniczenia obrotu i przerobu określonych produktów rolnych.

2. Wynikające z prawomocnej decyzji właściwego organu administracji państwowej świadczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, w razie jego niewykonania, podlega egzekucji administracyjnej.

3. Gospodarstwa rolne, użytki rolne, środki lub obiekty gospodarki rolnej, które nie są wykorzystywane na cele produkcji rolnej, na podstawie decyzji właściwego organu administracji państwowej, podlegają czasowemu przekazaniu w nieodpłatne użytkowanie innym osobom fizycznym lub osobom prawnym, zapewniającym ich należyte zagospodarowanie.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zakres świadczeń, o których mowa w ust. 1, oraz zasady i tryb ich wykonywania, a także zasady prowadzenia egzekucji administracyjnej.

Art. 31. 1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić całkowitą lub częściową reglamentację zaopatrzenia ludności w podstawowe artykuły żywnościowe oraz niektóre artykuły nieżywnościowe.

2. Minister Handlu Wewnętrznego i Usług w porozumieniu z właściwym ministrem w stosunku do terytorium całego państwa, a wojewodowie w granicach poszczególnych jednostek podziału administracyjnego państwa mogą w uzasadnionych przypadkach ograniczać lub zawieszać sprzedaż artykułów nie objętych reglamentacją zaopatrzenia.

nia, a także wykonywanie przez uspołecznione i nie uspołecznione zakłady usługowe niektórych rodzajów usług bytowych dla ludności.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zakres i zasady reglamentacji zaopatrzenia ludności.

Art. 32. 1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić najem lokali i budynków na podstawie decyzji administracyjnej o przydziale w stosunku do wszystkich lokali i budynków.

2. W przypadkach uzasadnionych potrzebami zakwaterowania osób pozbawionych mieszkań w wyniku działań wojennych naczelnik może przydzielać lokale mieszkalne opuszczone przez najemcę, członka spółdzielni budownictwa mieszkaniowego albo właściciela, jak również dokwaterowywać osoby do części lokalu mieszkalnego stanowiącej nadwyżkę powierzchni mieszkalnej przekraczającą obowiązujące normy i obejmującej co najmniej 1 pokój.

3. W przypadkach uzasadnionych szczególnymi względami gospodarczymi lub społecznymi naczelnik może wydawać decyzje o opróżnieniu w całości lub w części lokalu użytkowego zajmowanego przez urząd lub instytucję państwową albo jednostkę gospodarki uspołecznionej bez jednoczesnego przydzielenia lokalu zamiennego oraz przydzielać opróżnione lokale użytkowe innym użytkownikom.

4. Nieruchomości niezbędne dla obrony państwa lub wykonywania ważnych zadań społeczno-gospodarczych mogą być wyłączone.

5. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady i tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1—4, oraz określa normę powierzchni mieszkalnej przysługującej jednej osobie, nie mniej jednak niż 5 m². Przepisy wydawane przez Radę Ministrów mogą normować sprawy najmu i wyłączenia w sposób odmienny od prawa lokalowego i prawa cywilnego.

Art. 33. Upoważnia się Radę Ministrów do wprowadzenia, w drodze rozporządzenia, niezbędnych zmian w zakresie i zasadach:

- 1) powstawania, wykonywania i wygasania zobowiązań podatkowych oraz egzekucji zobowiązań podatkowych;
- 2) gromadzenia środków pieniężnych, obrotu pieniężnego i obsługi finansowej oraz udzielania kredytów;
- 3) obowiązkowych i dobrowolnych ubezpieczeń majątkowych i osobowych

— w stosunku do osób fizycznych, osób prawnych nie będących jednostkami gospodarki uspołecznionej i innych nie uspołecznionych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej.

Art. 34. Jeżeli na skutek przeszkód spowodowanych działaniami wojennymi prowadzenie rejestracji stanu cywilnego nie jest możliwe w trybie określonym w przepisach prawa o aktach stanu cywilnego oraz kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zgłoszenie urodzenia dziecka, oświadczenie o uznaniu dziecka, zawarcie małżeństwa oraz zgłoszenie zgonu osoby może nastąpić na uproszczonych zasadach, określonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia.

Art. 35. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, całkowicie lub częściowo wstrzymywać i ograniczać pracę określonych urzędów łączności oraz wykonywanie usług łączności pocztowej i telekomunikacyjnej.

Art. 36. Minister Komunikacji może wprowadzać całkowity i częściowy zakaz lub ograniczenia przewozu osób i rzeczy w transporcie drogowym, kolejowym, lotniczym i wodnym, a także zarządzać przyjmowanie przesyłek do przewozu pod określonymi warunkami.

Art. 37. Minister Obrony Narodowej może wprowadzać całkowity i częściowy zakaz lub ograniczenia lotów polskich i obcych statków powietrznych w przestrzeni powietrznej nad obszarem lądowym, wodami wewnętrznymi i morzem terytorialnym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 38. 1. Minister Komunikacji może wprowadzać całkowity i częściowy zakaz lub ograniczenia ruchu taboru poruszającego się po drogach szynowych oraz urządzeń transportowych linowych i linowo-terenowych kolei użytku publicznego, a także ruchu polskich i obcych obiektów pływających na wodach śródlądowych.

2. Minister — Kierownik Urzędu Gospodarki Morskiej może wprowadzać całkowity i częściowy zakaz lub ograniczenia ruchu polskich i obcych obiektów pływających na morskich wodach wewnętrznych i morzu terytorialnym.

3. Minister Komunikacji w stosunku do terytorium całego państwa albo obszaru kilku sąsiadujących ze sobą województw, a wojewodowie w granicach poszczególnych jednostek podziału administracyjnego państwa mogą wprowadzać całkowity i częściowy zakaz lub ograniczenia ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych.

Art. 39. 1. Minister Spraw Wewnętrznych może całkowicie lub częściowo zamykać i ograniczać graniczny ruch osobowy i towarowy przez przejścia graniczne.

2. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej może określać, w drodze rozporządzenia, zasady wydawania dokumentów uprawniających obywateli polskich do przekraczania granicy państwowej.

3. Ministrowie Spraw Wewnętrznych i Spraw Zagranicznych, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, mogą określać, w drodze rozporządzenia, zasady wydawania dokumentów uprawniających cudzoziemców do przekraczania granicy państwowej, zasady ich przebywania na terytorium państwa oraz zasady postępowania z akredytowanymi w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej przedstawicielami dyplomatycznymi państw obcych oraz innymi osobami zrównanymi z nimi na podstawie ustaw, umów międzynarodowych, których Polska Rzeczpospolita Ludowa jest stroną, lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

Art. 40. 1. Jeżeli wymagają tego interesy bezpieczeństwa lub obronności państwa albo uzasadnione potrzeby gospodarki narodowej, wojewodowie mogą ustanawiać komisarzy do kierowania wykonywaniem przez spółdzielnie i ich związki statutowych zadań gospodarczych i społeczno-kulturalnych.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy centralnych związków spółdzielni.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady i tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1, oraz uprawnienia i obowiązki komisarzy.

Art. 41. 1. Środki transportu drogowego, kolejowego, lotniczego i wodnego państw, wobec których zostało powzięte postanowienie o stanie wojny, znajdujące się na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej podlegają zajęciu lub zarekwirowaniu.

2. Zasady i tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1, określa, w drodze rozporządzenia, Minister

Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Komunikacji i Ministrem — Kierownikiem Urzędu Gospodarki Morskiej.

Rozdział V

Srodki prewencyjne.

Art. 42. 1. Obywatele polscy mający ukończone lat 17, w stosunku do których ze względu na dotychczasowe zachowanie się zachodzi uzasadnione podejrzenie, że pozostając na wolności nie będą przestrzegać porządku prawnego albo prowadzić będą działalność zagrażającą interesom bezpieczeństwa lub obronności państwa, mogą być internowani na czas obowiązywania stanu wojennego w ośrodkach odosobnienia. Postanowienia te nie naruszają immunitetów wynikających z przepisów szczególnych.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do obywateli państw, wobec których zostało powzięte postanowienie o stanie wojny, a także obywateli innych państw i bezpaństwowców. Internowaniu nie podlegają jednak — pod warunkiem wzajemności — szefowie i pracownicy przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych oraz inne osoby zrównane z nimi na podstawie ustaw, umów międzynarodowych, których Polska Rzeczpospolita Ludowa jest stroną, lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

Art. 43. 1. Postępowanie w sprawach o internowanie prowadzi z urzędu oraz decyzje o internowaniu wydaje komendant wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej, na którego obszarze działania przebywa albo przed ukryciem się przebywała osoba, której dotyczy to postępowanie.

2. Postępowanie w sprawie o internowanie może być prowadzone bez udziału osoby, której dotyczy.

3. Decyzję o internowaniu doręcza się internowanemu osobiście w momencie zatrzymania przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej. Decyzja o internowaniu podlega natychmiastowemu wykonaniu.

4. Na decyzję o internowaniu służy internowanemu prawo składania skarg do Ministra Spraw Wewnętrznych, a cudzoziemcom — do Komisji Odwoławczej do Spraw Internowania Cudzoziemców, powołanej przez Radę Ministrów. Złożenie skargi nie wstrzymuje wykonania decyzji o internowaniu.

5. Internowanie uchyla się w czasie obowiązywania stanu wojennego, jeżeli w tym czasie ustaną przyczyny uzasadniające internowanie.

6. Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o internowanie oraz organizację, skład i tryb działania Komisji Odwoławczej do Spraw Internowania Cudzoziemców określa Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

Art. 44. Prokurator Generalny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i podlegli mu prokuratorzy kontrolują przestrzeganie prawa w sprawach o internowanie na zasadach i w trybie prokuratorskiej kontroli przestrzegania prawa.

Art. 45. 1. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych tworzy i znosi ośrodki odosobnienia, oraz — w drodze rozporządzenia — określa regulamin pobytu internowanych w tych ośrodkach. Ośrodki odosobnienia podlegają Ministrowi Sprawiedliwości.

2. Do internowania stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu karnego wykonawczego w zakresie nadzoru penitencyjnego i tymczasowego aresztowania.

Rozdział VI

Przepisy karne.

Art. 46. 1. Kto będąc członkiem stowarzyszenia, związku zawodowego, zrzeszenia lub organizacji, której działalność została zawieszona, nie odstąpił od udziału w takiej działalności, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Kto organizuje albo kieruje strajkiem lub akcją protestacyjną, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

3. Kto zabiera lub używa pojazd mechaniczny w celu wykorzystania go dla przeprowadzenia strajku lub akcji protestacyjnej, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

4. Jeżeli pojazd mechaniczny określony w ust. 3 stanowi mienie społeczne, sprawca podlega karze pozbawienia wolności do lat 5 i karze grzywny.

5. Kto w celu przeprowadzenia strajku lub akcji protestacyjnej albo w czasie ich trwania przemocą, groźbą, bezprawną lub podstępem zmusza inną osobę do zaniechania podjęcia lub wykonywania pracy, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

6. Kto w celu przeprowadzenia strajku lub akcji protestacyjnej niszczy, uszkodza lub czyni niezdatnym do użytku zakład lub urządzenie albo uniemożliwia lub utrudnia prawidłowe funkcjonowanie zakładów, urządzeń lub instytucji, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10 i karze grzywny.

7. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary lub odstąpić od jej wymierzenia wobec sprawcy przestępstwa określonego w ust. 1 i 2, który dobrowolnie odstąpił od udziału w działalności, strajku lub akcji protestacyjnej i starał się nakłonić do tego pozostałych uczestników tej działalności, strajku lub akcji.

Art. 47. 1. Kto działa na korzyść nieprzyjaciela albo na szkodę interesów bezpieczeństwa lub obronności Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej lub państwa sprzymierzonego, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, gdy czyn wyczerpuje znamiona innego przestępstwa.

Art. 48. 1. Kto w celu osłabienia gotowości obronnej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej rozpowszechnia wiadomości mogące gotowość tę osłabić, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 8.

2. Kto rozpowszechnia fałszywe wiadomości, jeżeli może to wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.

3. Kto w celu rozpowszechniania sporządza, gromadzi, przechowuje, przewozi, przenosi lub przesyła pismo, druk, nagranie lub film zawierające wiadomości określone w ust. 1 i 2, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

4. Kto dopuszcza się czynu określonego w ust. 1 lub 2, używając druku lub innego środka masowej informacji, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

5. Przepisy art. 254 kodeksu karnego stosuje się odpowiednio do przestępstw określonych w ust. 1—3.

6. W razie skazania za przestępstwa określone w ust. 1—4 sąd może orzec przepadek narzędzi i innych przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa, chociażby nie stanowiły własności sprawcy.

Art. 49. 1. Art. 256 i art. 257 kodeksu karnego stosuje się również do internowanych w ośrodkach odosobnienia.

2. Przepisy określone w art. 271 § 1, art. 282 i art. 287 kodeksu karnego zagrożone są wyłącznie karą pozbawienia wolności do lat 5.

3. W razie skazania za przestępstwo popełnione z niskich pobudek w czasie obowiązywania stanu wojennego sąd orzeka pozbawienie praw publicznych, a także może orzec konfiskatę całości lub części mienia.

Art. 50. 1. Kto uczestniczy w strajku albo akcji protestacyjnej, podlega karze aresztu do 3 miesięcy albo karze grzywny do 5000 złotych. Przepis art. 46 ust. 7 stosuje się odpowiednio.

2. Kto zmienia miejsce pobytu stałego lub pobytu czasowego albo przybywa do strefy nadgranicznej bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego warunkom, podlega karze aresztu do 3 miesięcy albo karze grzywny do 5000 złotych.

3. Kto narusza wprowadzone ograniczenia swobody poruszania się, podlega karze aresztu do 1 miesiąca albo karze grzywny do 5000 złotych.

4. Kto uprawia turystykę albo sporty żeglarskie lub wioślarskie na inorskich wodach wewnętrznych lub terytorialnych, podlega karze grzywny do 5000 złotych.

5. Kto przebywając w miejscu publicznym nie posiada dokumentu stwierdzającego tożsamość (legitymacji szkolnej), podlega karze grzywny do 500 złotych.

6. Kto dokonuje zdjęć fotograficznych lub filmowych albo obrazów telewizyjnych zakazanych obiektów lub miejsc albo na zakazanych obszarach, podlega karze aresztu do 3 miesięcy albo karze grzywny do 5000 złotych. Przepis art. 48 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

7. Kto wbrew wprowadzonemu zakazowi lub ograniczeniu wykonuje przewóz osób lub rzeczy albo przyjmuje do przewozu przesyłki nie spełniające wymaganych warunków, podlega karze aresztu do 3 miesięcy albo karze grzywny do 5000 złotych.

8. Kto wbrew wprowadzonemu zakazowi lub ograniczeniom wykonuje loty statkiem powietrznym w polskiej przestrzeni powietrznej, porusza się obiektem pływającym po wodach śródlądowych, morskich wodach wewnętrznych lub morzu terytorialnym, prowadzi tabor lub urządzenie transportowe kolei użytku publicznego albo prowadzi pojazd mechaniczny na drodze publicznej, podlega karze aresztu do 3 miesięcy albo karze grzywny do 5000 złotych.

Art. 51. 1. Kto wbrew powszechnemu obowiązкови wykonywania pracy bez usprawiedliwionej przyczyny nie zgłasza się w oznaczonym terminie i miejscu celem uzyskania skierowania do społecznego zakładu pracy albo nie podejmuje pracy zgodnie z wydanym skierowaniem, podlega karze grzywny do 5000 złotych.

2. Kto wbrew powszechnemu obowiązкови wykonywania pracy bez usprawiedliwionej przyczyny uchyła się od wykonywania pracy określonej przez nawiązany stosunek pracy i przepisy prawa pracy, uchyła się od wykonywania przydzielonych czynności lub powierzonej pracy albo odmawia nakazanego przeniesienia się do innego zakładu pracy, podlega karze grzywny do 5000 złotych.

3. Kto nie wykorzystuje posiadanych użytków rolnych, środków lub obiektów gospodarki rolnej na cele produkcji rolnej albo będąc do tego zobowiązany uchyła się od uprawy określonych gatunków roślin lub dostaw

określonych produktów rolnych na rzecz państwa, podlega karze aresztu do 3 miesięcy i karze grzywny do 5000 złotych.

4. Kto utrudnia albo udaremnia wykonywanie obowiązków uprawy określonych gatunków roślin lub dostaw określonych produktów rolnych na rzecz państwa przez osobę do tego zobowiązaną, podlega karze aresztu do 3 miesięcy i karze grzywny do 5000 złotych.

5. Kto dokonuje obrotu lub przerobu określonych produktów rolnych wbrew wprowadzonym ograniczeniom, podlega karze grzywny do 5000 złotych.

6. Kto narusza zasady reglamentacji zaopatrzenia ludności, podlega karze aresztu do 3 miesięcy i karze grzywny do 5000 złotych.

7. Kto uniemożliwia uprawnionej osobie zajęcie przydzielonego lokalu mieszkalnego albo uporczywie utrudnia korzystanie z przydzielonej części lokalu mieszkalnego, podlega karze grzywny do 5000 złotych.

Art. 52. Wykroczenia określone w art. 52 § 1, art. 54, art. 56 § 1, art. 63 § 1, art. 65 § 1 i 2, art. 66 § 1, art. 67 § 1, art. 68 § 1 i 2 oraz art. 147 kodeksu wykroczeń, a także w art. 17 ustawy z dnia 31 lipca 1981 r. o kontroli publikacji i widowisk (Dz. U. Nr 20, poz. 99), zagrożone są również karą aresztu do 3 miesięcy, a wykroczenia określone w art. 54, art. 61 § 1, art. 66 § 1, art. 118 § 1, art. 122 § 2 i art. 156 § 1 kodeksu wykroczeń również karą grzywny do 5000 złotych.

Rozdział VII

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 53. 1. W czasie obowiązywania stanu wojennego w sprawach indywidualnych należących do właściwości organów administracji państwowej, o których mowa w rozdziałach II i IV, a rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnej, stronie nie przysługuje odwołanie do organu administracji państwowej wyższego stopnia, chyba że przepis szczególny dekretu lub aktu na jego podstawie wydanego stanowi inaczej.

2. Decyzje w sprawach, o których mowa w ust. 1, nie mogą być zaskarżone do sądu administracyjnego.

Art. 54. 1. Postępowania administracyjne w sprawach, o których mowa w rozdziałach II i IV, wszczęte przed dniem wprowadzenia stanu wojennego prowadzi się w dalszym ciągu według przepisów dekretu i aktów na jego podstawie wydanych.

2. Nie ukończone do dnia zniesienia stanu wojennego postępowania administracyjne w sprawach, o których mowa w rozdziałach II i IV, umarza się z tym dniem.

Art. 55. 1. Akty prawne wydane przez organy administracji państwowej na podstawie i w celu wykonania przepisów dekretu oraz innych przepisów ustawowych dotyczących stanu wojennego podlegają ogłoszeniu oraz podaniu do publicznej wiadomości w sposób zapewniający należyte poinformowanie ludności.

2. W czasie obowiązywania stanu wojennego wydane przez wojewodów, na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 dekretu albo art. 56 ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych (Dz. U. z 1975 r. Nr 26, poz. 139 z późniejszymi zmianami) i art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. o wydawaniu przepisów prawnych przez rady narodowe (Dz. U. Nr 8, poz. 47 z późniejszymi zmianami), zarządzenia porządkowe dotyczące ochrony interesów bezpieczeństwa lub obronności państwa w tym czasie nie podlegają przedstawieniu właściwej radzie narodowej do zatwierdzenia.

Art. 56. 1. Przepisy art. 8—33, art. 35—38, art. 39 ust. 1 i 2, art. 40, art. 42 ust. 1, art. 43—52 stosuje się w czasie obowiązywania stanu wojennego ze względu na obronność lub bezpieczeństwo państwa, a przepisy art. 34, art. 39 ust. 3, art. 41 i art. 42 ust. 2 — tylko w czasie wojny.

2. Przepisy dekretu i aktów na jego podstawie wydanych oraz inne przepisy ustawowe dotyczące stanu wojennego stosuje się w czasie obowiązywania stanu wojennego na całym terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej albo w granicach jednostek podziału administracyjnego państwa, w których wprowadzony został stan wojenny, stosownie do postanowień uchwały Rady Państwa w sprawie wprowadzenia tego stanu.

Art. 57. 1. Na czas obowiązywania stanu wojennego zawieszają się moc obowiązującą wszelkich przepisów dotyczących spraw unormowanych w dekrete i aktach na jego podstawie wydanych, jeżeli przepisy dekretu i aktów wykonawczych regulują te sprawy w sposób odmienny.

2. W sprawach nie uregulowanych w dekrete stosuje się przepisy dotychczas obowiązujące ze zmianami wynikającymi z przepisów dekretu i aktów na jego podstawie wydanych.

3. Jeżeli dekret przewiduje wydanie przepisów szczegółowych lub wykonawczych, stosuje się do dnia wyda-

nia tych przepisów przepisy dotychczasowe ze zmianami wynikającymi z przepisów dekretu.

Art. 58. Dekret nie narusza przepisu art. 237 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1979 r. Nr 18, poz. 111).

Art. 59. Ilekroć w dekrete jest mowa o:

- 1) wojewodach — rozumie się przez to również prezydentów miast stopnia wojewódzkiego,
- 2) naczelnikach — rozumie się przez to prezydentów miast stopnia podstawowego, naczelników miast, naczelników dzielnic, naczelników gmin oraz naczelników miast i gmin.

Art. 60. Wykonanie dekretu porucza się Radzie Ministrów, Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Spraw Wewnętrznych oraz innym naczelnym i centralnym organom administracji państwowej w części ich dotyczącej, Prokuratorowi Generalnemu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a także terenowym organom administracji państwowej.

Art. 61. Dekret wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia uchwalenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *E. Duda*